

грошові від'ємний і позитивний грошові потоки по проекту; чиста приведена вартість по періодах про реалізації проекту з урахуванням фактичних та вмінних витрат праці і ресурсів, які не набувають вартісної форми, але їх можна оцінити за альтернативною вартістю.

Періодичність відслідковування фактичних даних щодо реалізації конкретного інвестиційного проекту залежить від його особливостей. Наприклад, у проекті, що наводиться як приклад, передбачено відслідковувати показники витрат, доходів і грошового потоку щомісячно.

Накопичувані фактичні дані щодо реалізації сімейних інвестицій порівнюються з проектними показниками. У разі відхилення фактичних показників від проектних слід вносити відповідні зміни до проекту.

Найважливішою для оцінки ефективності інвестиційного проекту є інформація щодо фактичного його грошового потоку, на основі якої оцінюється строк окупності вкладень.

Логіка інформаційного забезпечення реалізації інвестиційного проекту, наведена вище на прикладі сімейної ферми, прийнятна не лише для них, а й для фермерських господарств, підприємств та інших підприємницьких формувань.

Створення інформаційної бази та необхідного для її наповнення управлінського обліку по інвестиційному проекту суб'єкта економічної діяльності сприятиме підвищенню рівня ефективності його інвестиційної діяльності.

Література:

1. Лупенко Ю.О., Кісіль М.І., Черненко Д.С. Оцінка інноваційного інвестиційного проекту свиноферми в особистому селянському господарстві : метод. посіб. Київ : ННЦ ІАЕ, 2019. 96 с.

УДК 657.330

Кічанова Ольга

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти

Лисенко Алла

кандидат економічних наук, доцент

доцент кафедри аудиту, обліку та оподаткування

Центральноукраїнський національний технічний університет

м. Кропивницький, Україна

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Важливою умовою функціонування суб'єкта господарювання є наявність основних засобів, що зумовлює необхідність отримання повної, правдивої та неупередженої інформації щодо цього виду необоротних активів.

В умовах недосконалості вітчизняного законодавства й постійних змін у ньому поглиблюються проблеми організації та ведення обліку основних

засобів, які мають багатоаспектний характер свого прояву. Зокрема, залишаються актуальними й потребують подальших досліджень підходи щодо наближення вітчизняного обліку до міжнародних стандартів, оцінки основних засобів, розробки дієвого механізму їх відтворення.

Ведення обліку основних засобів регулюється, передусім, Національним стандартом (положенням) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» [3], у якому чітко прописані підходи щодо визнання, оцінки та переоцінки основних засобів, нарахування амортизації, вибуття основних засобів та зменшення їх корисності, розкриття інформації про основні засоби у примітках до фінансової звітності.

Залишається недостатньо вирішеним питанням науково-правова проблематика щодо віднесення об'єктів власності до основних засобів. Так, Жадан Т.А. та Лозова Н.В. зазначають, що при розкритті категорії «основні засоби» більшість авторів акцентують свою увагу на таких критеріях визнання основних засобів, як матеріальність, призначення та строк корисного використання [1, с. 1112-1113]. Загалом науковці розглядають поняття «основні засоби» як матеріальні активи, які використовуються суб'єктом господарювання досить тривалий часовий період для здійснення ним господарської діяльності. При цьому практикується уточнення даного поняття відповідно до конкретної галузі, потреб аналізу та управління [2]. Водночас, у переважній більшості визначень основних засобів науковцями не акцентується увага на вартісному критерії, за яким об'єкти можуть бути віднесені до складу основних засобів.

Відповідно зі статтею 14 (п. 1, пп. 138) Податкового кодексу України основні засоби трактуються як матеріальні активи, що використовуються платником податку у господарській діяльності, «вартість яких перевищує 20000 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік)» [4].

З практичної точки зору на різних етапах ведення обліку основних засобів виникає низка проблем організаційно-змістового, нормативно-правового та технологічного характеру щодо документального оформлення господарських операцій, упровадження МСФЗ і т.ін., що негативно впливає на процес управління діяльністю підприємства.

Однією з таких проблем є проблема складності оцінки основних засобів, яка полягає у виборі вартості, за якою їх доцільно вимірювати. Традиційним і найбільш методично розробленим способом оцінки в національній обліковій практиці є відображення основних засобів за первісною вартістю, яка складається з фактичних витрат на їх виробництво і придбання. Проте застосування первісної вартості при оцінці основних засобів в умовах інфляційних процесів може привести до негативних наслідків, оскільки навіть за умов незмінних цін потенціал основних засобів не є незмінним, адже скорочується термін їх служби й вони стають морально застарілими.

На сьогоднішній день, як вже зазначалося вище, вартісний критерій

віднесення матеріальних активів до основних засобів становить від 20000 грн. Водночас, основні засоби, які придбані в різний час і мають однакові характеристики, матимуть різну вартість, а проведення переоцінок збільшує витрати підприємства, що в кінцевому результаті здійснює вплив на формування фінансових результатів.

Основними проблемами, що виникають в процесі оцінки основних засобів, на сьогодні є: відсутність методичних основ обґрунтованого визначення чистої вартості реалізації необоротного активу; застосування поняття «справедлива вартість» в НП(С)БО 7 «Основні засоби» (ринкові ціни не доречно називати справедливими, так як вони не можуть бути одночасно справедливими для двох учасників ринку – продавця й покупця); відсутність (неможливість існування) такої оцінки, яка б задовольняла вимоги всіх без винятку користувачів фінансової звітності.

Система ведення обліку основних засобів суб'єктами господарювання потребує певного вдосконалення за рахунок:

- дотримання правил щодо необхідності заповнення всіх встановлених реквізитів у первинних документах з обліку основних засобів;
- доцільності ведення рахунку 286 «Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу» (з метою забезпечення переведення основних засобів до необоротних активів і груп вибуття при реалізації);
- здійснення постійного контролю за внутрішнім переміщенням основних засобів з обов'язковим оформленням Акта приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів;
- обґрунтованості використання найбільш доцільних в конкретних умовах методів розрахунку амортизації як інструменту здійснення оптимальної амортизаційної політики.

Основним джерелом відтворення основних засобів є амортизаційні відрахування. Відповідно до Н(П)СБО 7 «Основні засоби», амортизація основних засобів може нараховуватися із застосуванням таких методів: прямолінійного; зменшення залишкової вартості; прискореного зменшення залишкової вартості; кумулятивного; виробничого [3].

Порядок розрахунку амортизації основних засобів для визначення об'єкта оподаткування регламентується пунктом 3 статті 138 Податкового кодексу України. Зокрема, у підпункті 3.1 статті 138 зазначено, що розрахунок амортизації основних засобів здійснюється відповідно до чинних Н(П)СБО або МСФЗ з урахуванням встановлених обмежень (відповідно до підпункту 14.1.138 пункту 14.1 статті 14 розділу I та підпунктів 138.3.2-138.3.4 пункту 138.3 статті 138 розділу III Податкового кодексу України). При цьому застосовують методи нарахування амортизації, передбачені Н(П)СБО, а вартість основних засобів визначається без урахування їх переоцінки (уцінки, дооцінки) [4].

Відсутність наукового підходу до розробки дієвого механізму відтворення основних засобів є вагомою причиною значного погіршення стану таких активів. Крім того, одним з проблемних питань залишається порядок визначення ліквідаційної вартості основних засобів через складність оцінки

активів у майбутньому.

Практична значимість обліку основних засобів, дискусійний характер багатьох теоретичних положень, недостатній рівень їх дослідження з точки зору сучасних потреб управління вимагають подальшої деталізації вище розглянутих проблемних аспектів обліку та удосконалення науково-практичного інструментарію. Це необхідно враховувати у процесі проведення наступних досліджень з даної тематики.

Література:

1. Жадан Т.А., Лозова Н.В. Економічна сутність основних засобів підприємства: обліковий аспект. *Глобальні та національні проблеми економіки*, 2015. Вип. 8. С. 1112-1116. URL: <http://global-national.in.ua/archive/8-2015/233.pdf> (дата звернення: 12.11.2023).
2. Лисенко А.М. Напрямки удосконалення методики проведення аналізу ефективності використання основних засобів на підприємствах виробничої сфери. *Збірник тез доповідей учасників III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Сучасні проблеми і перспективи розвитку обліку, аудиту та аналізу: теорія, методологія, організація»* / Ред. кол. Сарапіна О.А. та ін. Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2014. С. 122-124.
3. Національний стандарт (положенням) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : Наказ М-ва фінансів України від 27.04.2000 р. № 92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text> (дата звернення: 12.11.2023).
4. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n256> (дата звернення: 12.11.2023).

УДК 657.42

Коваль Світлана

кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри підприємництва, обліку та фінансів
Херсонський державний аграрно-економічний університет
м. Кропивницький, Україна

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ГАРМОНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО Й ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА АМОРТИЗАЦІЙНИХ НАРАХУВАНЬ

Відповідно до Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку (НП(С)БО), Податкового кодексу України, інших нормативних документів, основні засоби розуміються як матеріальні активи, які підприємство утримує з метою їх використання у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)» [1-3].

Економічна природа основних засобів полягає в їх участі в кількох виробничих циклах, зберіганні форми протягом усього терміну експлуатації і